

2017 in het kort

Samenvatting VIAA's jaarverslag 2017

Inhoud

Hoe VIAA zijn missie waarmaakte	3
Team VIAA	3
Financieel.....	4
VIAA en zijn content partners	5
Kennisdeling	5
Tevredenheid.....	5
Partnerportaal	6
Catalogus Pro.....	6
Digitaliseren.....	7
Nieuws van het digitaliseringsfront in 2017:	7
Archiveren	8
Digitale intake.....	8
Metadata en kwaliteitscontrole	9
Infrastructuur	9
Interactie	10
Voor het onderwijs.....	10
Voor het grote publiek	12
Op naar de volgende	13

Hoe VIAA zijn missie waarmaakte

“Ik ben bijzonder trots op al het werk dat het VIAA team in 2017 realiseerde. Op het einde van het jaar werd ook nog de hersamenstelling van de Raad van Bestuur afgerond. Het vijfde bestaansjaar van VIAA eindigde dus met een tevreden blik achteruit maar met het oog op de toekomst. Daar wordt een mens gelukkig van.”

- *Nico Verplancke, directeur*

Team VIAA

Sinds zijn verzelfstandiging, werkte VIAA met een beperkte raad van bestuur. Onze statuten werden in augustus 2017 aangepast tot de volgende samenstelling:

- vier bestuurders aangeduid door de Vlaamse Regering
- twee bestuurders aangeduid door de VRT
- twee bestuurders aangeduid door de content partners (andere dan VRT)
- vier onafhankelijke bestuurders werden aangesteld via open vacatures

Met die laatste voldoet de raad van bestuur aan de bepalingen van het decreet van 22 november 2013 betreffende deugdelijk bestuur in de Vlaamse publieke sector. In september van 2017 werd de raad van bestuur volgens de nieuwe samenstelling ingevuld, zodat de twaalfkoppige raad nu voltallig is. Het Departement CJM mag ook een waarnemer zonder stemrecht aanduiden.

Ons team bestaat eind 2017 uit 23 vaste werknemers, op tijdelijke basis aangevuld met contracten van beperkte duur, stagiairs, vrijwilligers en gedetacheerde leerkrachten. Allemaal werkten we samen om enkele nieuwe projecten én operationele taken uit te voeren.

Om onze stakeholders, fans en het Vlaamse én internationale publiek op de hoogte te houden van deze projecten, onderzoeken en verwezenlijkingen lanceerden we in 2017 **een nieuwe website**. Deze is er in het Nederlands en het Engels en geeft onder andere een plaats aan:

- informatie over onze activiteiten en **ons team**
- beeldmateriaal uit ons archief
- lopende projecten en onderzoeken
- onze content partners
- verworven inzichten en technische kennis
- aanbestedingsdossiers

Financieel

Met een werkingssubsidie, verschillende projectsubsidies en eigen inkomsten had VIAA een budget van 4.611.403 euro (exclusief kosten en omzet met betrekking tot *self billing*). De personeelskosten en de algemene werkingskosten bedroegen samen 1.842.809 euro. Daarnaast zijn vooral de drie pijlers van VIAA's werking belangrijke posten: digitalisering besteedde 1.615.580 euro, archivering 652.633 euro en interactie 392.401 euro. Daarnaast waren er nog uitgaven voor marketing en communicatie en werd er geïnvesteerd in het Catalogus-platform, goed voor 71.250 euro en 17.733 euro. Na verrekening van beperkte financiële lasten en opbrengsten en niet aftrekbare btw boekte VIAA een resultaat van 12.545,73 euro.

VIAA en zijn content partners

“VIAA's partnerwerking kende in 2017 een sprong in professionalisering. Zo kregen vijf medewerkers de rol van accountmanager. Samen stroomlijnden we de aanpak en processen en maakten we werk van de opname van een heleboel nieuwe content partners. We zorgden voor nieuws en support op maat via een gloednieuw partnerportaal, partnernieuwsbrieven en -events. Voor Catalogus Pro gingen verschillende content partners actief en constructief met ons de dialoog aan en zorgden ze mee voor een uniek resultaat.”

- Debbie Esmans, Manager Beleid, Strategie en Partnerwerking

VIAA voert zijn basistaken uit voor verschillende content partners uit cultuur, media en overheid. Om kosten en tijd te winnen, doen we aan schaalvergroting: hoe meer archiefmateriaal we bundelen, des te voordeliger. Hoe meer partners, hoe meer vreugd dus. Onze dienstverlening richt zich in eerste instantie op de omroepen (landelijk en regionaal) en collectiebeherende instellingen, gesubsidieerd binnen het cultureelerfgoeddecreet.

Na analyse van de noden binnen cultuur, media en overheid en waar het binnen onze middelen past, worden meer partners tot onze samenwerking toegelaten. Zo verwelkomden we in 2017 14 Vlaamse erfgoedcellen en MEDIALAAN, moederhuis van onder meer VTM, Q2, Qmusic en Joe. Enkele extra organisaties uit de podiumkunsten en een resterend deel van de cultureelerfgoedinstellingen woonden een informatiesessie bij over onze werking en werden ook content partner. Daarmee kwam het aantal content partners eind 2017 op 142.

Kennisdeling

Schaalvergroting betekent dat wij kennis in onze organisatie kunnen verzamelen en op onze beurt delen met onze partners. Dat doen we via opleidingen, workshops en presentaties op conferenties. In 2017 konden content partners vijf verschillende opleidingen bijwonen, om ons archief- en registratiesysteem (ook gekend als MAM en AMS) te leren kennen. Op onze website vinden bezoekers nu ook documentatie over onze voorbije digitaliseringsaanbestedingen, in het Nederlands en het Engels. Zo kunnen we naast onze eigen content partners ook anderen informeren en inspireren.

Tevredenheid

Om te weten waar onze dienstverlening goed zit en hoe we onze werking nog kunnen verbeteren, kregen onze huidige content partners eind 2017 een tevredenheidsenquête. De resultaten werden in het voorjaar van 2018 gedeeld met onze partners en lees je [hier](#).

Partnerportaal

VIAA is een dienstverlener en netwerkorganisatie, en kan enkel goed werk leveren door het vertrouwen dat onze content partners in ons plaatsen. Om hen nog meer inzicht te geven in onze werking en hun content, lanceerden we het online partnerportaal. Hier vinden partners onder meer up to date informatie over hun materiaal dat bij VIAA is opgeslagen. Om hen helemaal op de hoogte te houden, organiseerden we twee succesvolle partnerevents en stuurden we vijf partnernieuwsbrieven uit met nieuws op hun maat.

Catalogus Pro

Een belangrijke prestatie was het tot stand brengen van een nieuw platform voor onze content partners. Om ook de onderlinge samenwerking tussen hen verder op weg te helpen, werkten we in 2017 hard aan Catalogus Pro. Hierop kunnen de content partners van VIAA elkaars collecties bekijken op een gebruiksvriendelijke manier. Zo willen we partners audiovisueel materiaal laten ontdekken voor onderzoek of publiekswerking en hen een instrument bieden voor het collectiebeheer van hun gedigitaliseerd audiovisueel materiaal. In 2017 organiseerden we hiervoor werkgroepen en lieten we gebruikers enkele prototypes testen. De lancering gebeurde in 2018.

Digitaliseren

"De digitalisering van het Vlaams audiovisueel erfgoed liep in 2017 gestaag verder. Opnieuw is zo'n 10% van het vooropgezette totaal aantal gedigitaliseerd, goed voor 68.403 dragers. Achter de grote cijfers gaan soms erg complexe projecten schuil, zoals de digitalisering van lak- en schellakplaten en van 22 weinig voorkomende dragertypes. Daarnaast zijn we trots dat we nu ook aan de digitalisering van de MEDIALAAN-collecties kunnen meewerken."
 - Brecht Declercq, Manager Digitalisering

Het meest bedreigde materiaal eerst, kwaliteit, standaardisering en kostenefficiëntie: dat zijn de uitgangspunten van ons digitaliseringsbeleid. Daarbij focussen we op massadigitalisering. We bundelen audiovisuele dragers over onze verschillende partners in digitaliseringsprojecten, wat voor duidelijke schaalvoordelen zorgt. In 2017 waren zes van deze digitaliseringsprojecten actief. Daarbovenop worden aanbestedingen geschreven voor nieuwe projecten, wordt digitalisering voor bepaalde dragers opgestart en wordt onderzoek uitgevoerd.

Nieuws van het digitaliseringsfront in 2017:

- Met de opname van MEDIALAAN bij onze content partners, werden er 32.500 Betacam SP-cassettes toegevoegd aan de einddoelstelling van dit project.
- Er waren in 2017 extra batches voorzien voor audio-cd-r's en Betamax. In de loop van 2017 meldden de VIAA-content partners echter een relatief grote hoeveelheid open reel video's aan, terwijl het lopende digitaliseringscontract voor deze dragers eind 2017 afliep. Daarom besloten we de extra batch audio-cd-r's uit te stellen naar 2018 en de extra batch open reel video's al in 2017 aan te pakken.
- In 2017 werden een kleine 11.000 VHS-cassettes gedigitaliseerd, tegenover de 10.400 die voorzien was. Dit hoger aantal werd bereikt door een licht verhoogd productietempo.
- De **digitalisering van lak- en schellakplaten** ging van start. Het aantal dragers wordt geschat op zo'n 38.000 plaatkanten, die verspreid zijn over 17 content partners: 16 partners uit de cultureel erfgoedsector en de VRT.
- Het project waarbij **22 weinig voorkomende dragertypes** worden gedigitaliseerd, werd voorbereid met een aanbesteding, test- en pilootfase. De digitalisering werd gegund aan het Nederlandse Picturae.
- De overeenkomst met Cinematek om expertise te bundelen in functie van de voorbereiding van de digitalisering van filmcollecties, werd vernieuwd in 2017. Cinematek bleef dus ook de evaluatie en inventarisatie van de fysieke film dragers ondersteunen.
- Om films met een relevantie voor Vlaanderen als regio en gemeenschap uit de Cinematek-collectie te identificeren werd een onderzoek gestart, gebruik makend van de datasets van Cinematek.

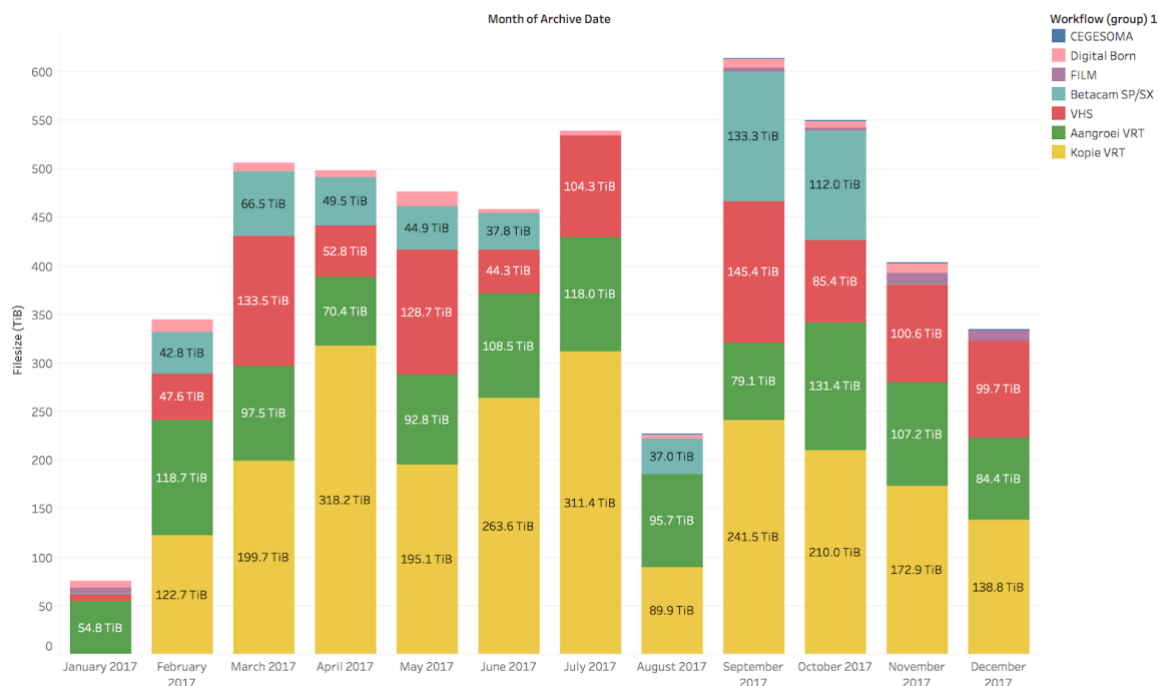
Archiveren

“Net als 2016 was 2017 een jaar van zeer sterke groei, zowel in het aantal content partners als in gearchiveerde items. Eind 2017 hadden we net geen 3 miljoen items gearchiveerd van 90 content partners. Dat is ruim drie keer zoveel als eind 2016. Verder zetten we belangrijke stappen voor de intake van bestaand digitaal materiaal en hebben we de blauwdruk getekend voor de infrastructuur de komende vijf jaar.”

- *Matthias Priem, Manager Archivering*

Eind 2017 bevat het VIAA-archief meer dan 8 petabyte aan data, goed voor 2,9 miljoen items. De instroom komt zowel uit de verschillende digitaliseringsprojecten, als uit de intake van digitale collecties en enkele projecten. Zo zal de kopie van het VRT-archief tot in 2018 lopen en blijft nieuw geproduceerd VRT-materiaal daarna in ons archief stromen.

Groei 2017

Figuur: Groei 2017, per project en per maand.

Digitale intake

In de loop van 2017 werd door VIAA de dienstverlening rond de **intake van digitale collecties** opgestart voor zeven content partners. Dat betekent dat collecties die al digitaal zijn, door ons duurzaam bewaard kunnen worden. De intake gebeurde op basis van parameters zoals grootte van de collectie en urgentie bij de content partner. Concreet werden trajecten gerealiseerd met k.ERF, Focus-WTV, Lukasweb, MEDIALAAN, MIAT, Vlaams Parlement en VRT. Voor andere content partners

(Rosas, AVS, Huis van Alijn en Ultima Vez) werden de eerste stappen gezet en wordt in 2018 een oplossing uitgerold.

Metadata en kwaliteitscontrole

Op het vlak van metadata werd in 2017 vooral de focus gelegd op de intake ervan bij digitale collecties. Enkele content partners leverden ook een substantiële inspanning om het gedigitaliseerd materiaal van de nodige metadata te voorzien. Daarnaast maakte VIAA werk van automatische rapportage. Content partners krijgen sinds maart 2017 een maandelijks rapport. Hierin vinden ze terug welke gedigitaliseerde items nog 'in garantie' zijn. Zo weten ze voor welke items een kwaliteitscontrole moet uitgevoerd worden, zodat ze eventueel nog kosteloos opnieuw gedigitaliseerd kunnen worden.

Infrastructuur

In de loop van 2018 vervallen een groot deel van de support- en onderhoudscontracten die VIAA in 2013 en 2014 afsloot voor zijn archiefsysteem. Om ons hierop voor te bereiden, onderzochten we in 2017 welke opslagtechnologieën kostenefficiënte vervangers kunnen zijn voor delen van de bestaande infrastructuur. We werkten een strategie en meerjarenplan uit op het vlak van infrastructuur en opslag. In 2017 besliste minister Gatz een éénmalige bijkomende subsidie te verlenen voor de geleidelijke vervanging en het onderhoud van de VIAA-infrastructuur. Als eerste stap hierin werd ook een Europese aanbesteding afgerond voor de onderhoudscontracten van de bestaande hardware.

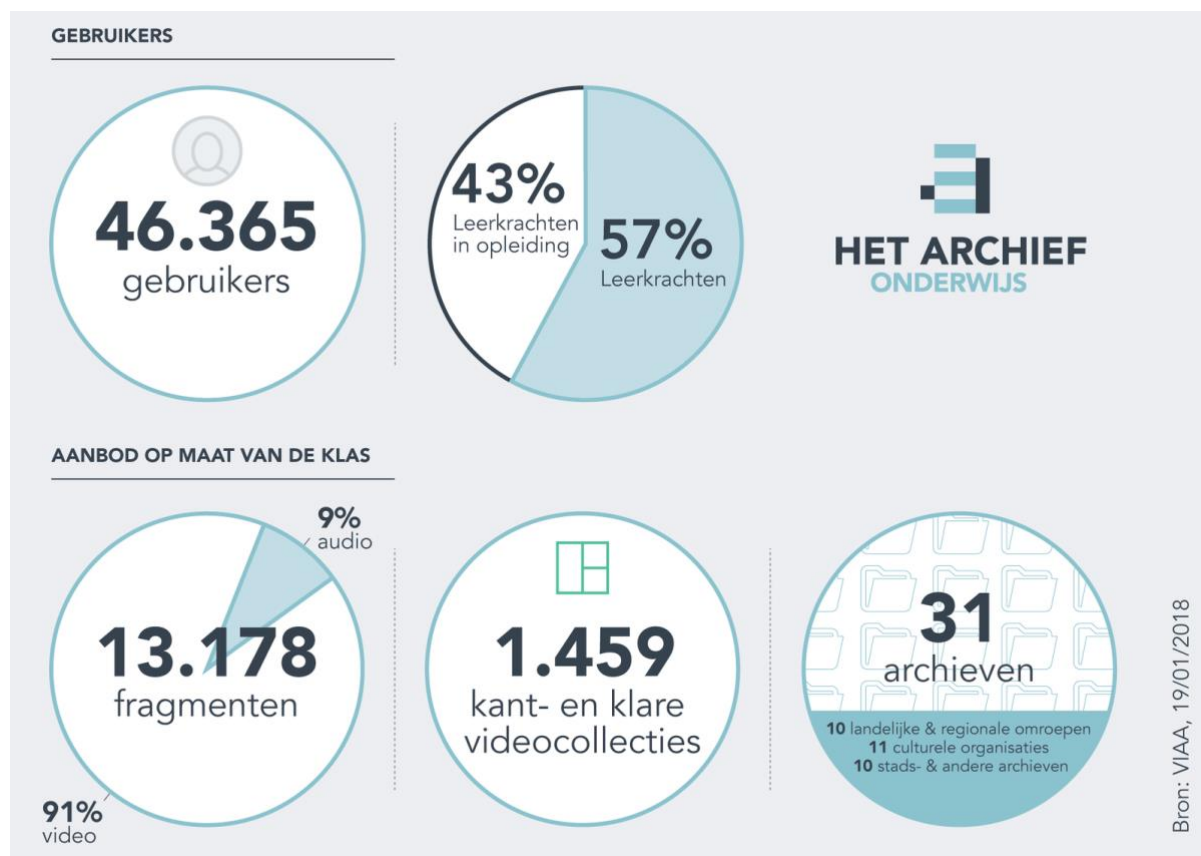
Interactie

“Eens het materiaal gedigitaliseerd en gearchiveerd is, willen we het materiaal ter beschikking stellen van welomlijnde doelgroepen: het onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en het grote publiek. We kiezen resoluut voor een vraaggerichte aanpak waarbij de noden en behoeften van de gebruiker centraal staan. Twee succesvolle illustraties: in januari vierden we de eerste verjaardag van Het Archief voor Onderwijs en in september maakte het grote publiek kennis met enkele audiovisuele pareltjes uit onze archieven met de Beeldcapsule 2117.”

- Karen Vander Plaetse, manager digitalisering

Voor het onderwijs

Aan de vraag van het onderwijs om beeld en geluid in te zetten in de klas, komen we tegemoet met ons online platform Het Archief voor Onderwijs. Sinds 2016 kunnen leerkrachten en leerkrachten-in-wording in Vlaanderen hier gratis gebruik van maken. **Eind 2017 konden we deze cijfers delen:**

Gebruik

Met meer dan 46.000 gebruikers tekenden we eind 2017 een groei op van meer dan 70% ten opzichte van 2016. We organiseerden in totaal 98 workshops over Het Archief voor Onderwijs in heel Vlaanderen. Bijna een derde daarvan waren zelf opgezette vormingen per regio. De rest waren workshops op aanvraag in scholen. Daarmee bereikten we 1.450 deelnemers. In 2017 begonnen ook de voorbereidingen om leerlingen toegang te geven tot ons onderwijsplatform.

Samenwerkingen

Om onze gebruikers zo goed mogelijk te bedienen, werken we samen met verschillende educatieve partners.

- Met CANON Cultuurcel en KANTL ontwikkelden en promootten we collecties rond de 50+1 werken van de Nederlandstalige literaire canon op Het Archief voor Onderwijs.
- De cultuurtheorie **Cultuur in de Spiegel** maken we inzetbaar met **specifieke content en collecties** op ons onderwijsplatform - zoals een interactieve video - en dit samen met CANON Cultuurcel.
- Samen met VRT NWS bereiden we in 2017 de lancering van KLAAR voor, een online programma dat jongeren in hun eigen taal benadert om moeilijke thema's in de klas te brengen. **KLAAR verschijnt sinds 2018** meteen op Het Archief voor Onderwijs, waar leerkrachten ook aanvullend beeld- en geluidsmateriaal vinden.
- In het kader van pilootprojecten ging VIAA samenwerkingsovereenkomsten aan met de grote Vlaamse educatieve uitgeverijen (Averbode, Die Keure, Pelckmans, Plantyn en VAN IN).
- Met KlasCement en de leeromgeving Smartschool zorgden we ervoor dat leerkrachten met één account op verschillende platformen kunnen inloggen.

Aanbod

Eind 2017 klopten we af op meer dan 13.000 beeld- en geluidsfragmenten op het platform. Iets meer dan 1.000 fragmenten hiervan werden op vraag van gebruikers op Het Archief voor Onderwijs gepubliceerd. Dat is 1/3 van alle in 2017 nieuw toegevoegde fragmenten. Andere bronnen van nieuw materiaal zijn natuurlijk de beeld- en geluidsfragmenten die gedetacheerde vakleerkrachten selecteren voor hun domein en enkele unieke samenwerkingen. Zo werkten we met Rudi Vranckx van VRT in het kader van zijn televisiereeks 'IS in het vizier' drie lesklare collecties uit om het programma toegankelijk te maken voor de klaspraktijk. Hiervoor werd exclusief beeldmateriaal opgenomen met Rudi Vranckx voor Het Archief voor Onderwijs.

Voor het grote publiek

Met de **Beeldcapsule** zetten we in 2017 opnieuw de schatten uit het audiovisueel archief van Vlaanderen in de kijker en toonden we hun relevantie voor vandaag. Een onafhankelijke jury selecteerde 52 filmpjes van 29 partners die beschikbaar werden via de website. Daar konden mensen tot vijf filmpjes kiezen voor een 'virtuele tijds capsule'. Doel van de campagne was de rijkdom en diversiteit van de collecties in onze Vlaamse archieven te onderstrepen en de bewustwording te vergroten rond het belang van audiovisueel erfgoed. Op één maand tijd vonden **meer dan 29.000 bezoekers** hun weg naar de website, goed voor 500 uur kijkplezier én werd de campagne goed opgepikt door de pers.

Ook op Het Archief konden nieuwsgierige online bezoekers terecht om te snuisteren in meer dan 270.000 krantenpagina's. Blogs van het Geheugencollectief en van onze content partners, maakten bezoekers wegwijs.

Op naar de volgende

2017 was een goed gevuld jaar waarin we aan een pak van onze dromen konden bouwen. In 2018 - ons vijfde werkingsjaar - doen we dat gewoon nog een keer. Onze plannen voor dit jaar lees je [hier](#). Wil je op de hoogte blijven van onze werking, dan kan dat via onze nieuwsbrief ([hier](#) inschrijven) of door ons te volgen via sociale media.

